

Kształcenie profesjonalistów zajmujących się edukacją ustawiczną

Wskazówki dla prowadzących szkolenia,
jak tworzyć teksty łatwe do czytania i zrozumienia

Kształcenie profesjonalistów zajmujących się edukacją ustawiczną.

Wskazówki dla prowadzących szkolenia, jak tworzyć teksty łatwe do czytania i zrozumienia

ISBN 978-83-60105-83-2

© Copyright for the Polish edition by PSOOU, 2012

Warszawa, 2012

Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym
ul. Głogowa 2b, 02-639 Warszawa
www.psoou.org.pl

Tłumaczenie z języka francuskiego: Maria Lidia Czarkowska
Redakcja: Tomasz Przybysz-Przybyszewski
Konsultacja: Barbara Ewa Abramowska
Skład i druk: DG-GRAF, Warszawa

Poradnik opracowano w ramach projektu „Ścieżki edukacji dorosłych dla osób z niepełnosprawnością intelektualną” („Pathways to adult education for people with intellectual disabilities”; „Vers une formation continue pour les personnes handicapées intellectuelles”).

Publikację w języku angielskim wydała organizacja Inclusion Europe przy wsparciu Komisji Europejskiej. Wydanie francuskie opublikowała organizacja UNAPEI (Narodowa Unia Stowarzyszeń Rodziców, Osób Niepełnosprawnych Intelakualnie i ich Przyjaciół), przy wsparciu Inclusion Europe i Komisji Europejskiej.

Program uczenia się przez całe życie

Dyrekcja Generalna Edukacja i Kultura

Inclusion Europe

Partnerzy projektu „Ścieżki edukacji dorosłych dla osób z niepełnosprawnością intelektualną” wydali także 3 inne poradniki. Ich polskie wersje są zamieszczone na stronie www.psoou.org.pl/publikacje

Na stronie internetowej www.life-long-learning.eu poradniki są dostępne w językach: angielskim, niemieckim, francuskim, fińskim, portugalskim, litewskim.

Spis treści

1. Wprowadzenie	5
2. O czym jest ten poradnik?	6
3. Określenie uczestników i zasad szkolenia	7
4. Program	8
4.1. Powitanie uczestników	8
4.2. Przedstawienie programu i informacje ogólne	8
4.3. Kim jesteśmy, kim jesteście?	9
4.4. Co to jest niepełnosprawność intelektualna?	10
4.5. Dlaczego programy edukacji ustawicznej są tak ważne dla osób z niepełnosprawnością intelektualną?	10
4.6. Opracowanie dostępnych programów edukacji ustawicznej: opracowywanie informacji łatwych do czytania	11
4.7. Ćwiczenia praktyczne	14
4.8. Jak na co dzień posługiwać się tekstem łatwym do czytania?	15
4.9. Co zrobić, aby Twoja prezentacja była dostępna?	16
4.10. Specyficzne standardy tworzenia informacji elektronicznych łatwych do czytania i zrozumienia	16
4.11. Źródła	17
4.12. Ewaluacja	17

Wprowadzenie

Poradnik ten ma za zadanie pomóc osobom prowadzącym szkolenia przygotować materiały w tekście łatwym do czytania i zrozumienia.

Teksty łatwe do czytania i zrozumienia są bardzo ważne dla osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz dla wielu innych osób.

Dlatego osoby prowadzące szkolenia powinny umieć przygotować takie materiały.

Poradnik ten jest napisany w tekście łatwym do czytania i zrozumienia.

Zrobiliśmy to, ponieważ może się zdarzyć, że szkolenia dla nauczycieli będą prowadzić osoby z niepełnosprawnością intelektualną.

Osoby z niepełnosprawnością wiedzą lepiej niż inni, co jest dla nich dobre.

Poradnik ten został opracowany w ramach projektu, który był realizowany w Europie.

Ludzie z 8 krajów europejskich spotykali się kilka razy, aby opracować ten poradnik.

Nazwa tego projektu to: „Ścieżki edukacji dorosłych dla osób niepełnosprawnych intelektualnie”.

Edukacja dorosłych nazywana jest także „uczeniem się przez całe życie” lub „edukacją ustawiczną”.

Edukacja ustawiczna to są kursy, podczas których dorosłe osoby mogą się nauczyć nowych rzeczy.

Obecnie programy edukacji dorosłych są często zbyt trudne dla osób z niepełnosprawnością intelektualną i nie mogą one brać w nich udziału.

Celem projektu jest spowodowanie, aby programy edukacji ustawicznej były bardziej dostępne dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.

2 O czym jest ten poradnik?

Ważne jest, aby prowadzący szkolenie przygotowywał materiały i prezentacje w taki sposób, aby były one dostępne dla słuchaczy.

Jest to jeszcze ważniejsze, gdy słuchaczami są dorosłe osoby, ponieważ dorośli mogą mieć różne umiejętności.

Na przykład niektórzy mogą mówić innymi językami.

Może być też tak, że niektórzy dużo się uczyli, a inni mało.

Czasami zdarza się, że niektórzy spośród osób dorosłych są osobami z niepełnosprawnością intelektualną.

Jest to jeszcze trudniejsza sytuacja dla prowadzących szkolenie, ponieważ mogą nie wiedzieć, jak przekazywać informacje osobom z niepełnosprawnością intelektualną.

Poradnik ten został opracowany, aby nauczyć prowadzących szkolenia przygotowywać teksty łatwe do czytania.

Jest to ważne dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, ale też dla wszystkich innych uczestników szkoleń.

Określenie uczestników i zasad szkolenia

Szkolenia powinni prowadzić:

- specjaliści mający doświadczenie w przygotowywaniu tekstów łatwych do czytania,
- osoby z niepełnosprawnością intelektualną.

Uczestnikami szkoleń powinny być osoby zajmujące się programami edukacji ustawicznej.

Takie szkolenie powinno trwać 1-2 dni.

Dobrze jest zaplanować za jakiś czas kolejne szkolenie.

Pozwoli to uczestnikom spotkać się ponownie i porozmawiać, jak sobie radzą z tworzeniem tekstów łatwych do czytania.

4 Program

4.1 1. Powitanie uczestników

4.2 2. Przedstawienie programu i informacje ogólne

- Co się będzie działo w ciągu dnia?
- Kiedy będą przerwy na kawę i przerwa obiadowa?
- Czy uczestnicy będą czasami dzieleni na mniejsze grupy?

Rady:

1. Dobrze jest wywiesić program szkolenia na cały dzień, aby uczestnicy mogli do niego zaglądać, kiedy będą chcieli.
2. Postaraj się zawsze przestrzegać ustalonego przez Ciebie programu. Na przykład, nie przedłużaj zajęć, bo w ten sposób skracasz przerwę na kawę.

Ważne jest również, aby uczestnicy wiedzieli:

- gdzie będzie można zjeść obiad,
- gdzie są toalety,
- gdzie są wyjścia bezpieczeństwa.

3. Kim jesteśmy, kim jesteście?

Powiedz uczestnikom szkolenia, kim jesteś, jakie jest Twoje doświadczenie.

Ważne, aby uczestnicy wiedzieli, dlaczego to Ty prowadzisz szkolenie, a nie ktoś inny.

Dowiedz się, kim są uczestnicy szkolenia.

Dlaczego się tutaj znaleźli?

Czego chcą się nauczyć podczas tego szkolenia?

Skąd przyjechali?

Co wiedzą na temat tekstów łatwych do czytania?

Rady:

1. Warto, by uczestnicy mieli przypięte wizytówki, na których napisane jest imię i nazwisko każdego z nich.
2. Możesz zaproponować zabawę, podczas której uczestnicy poznają swoje imiona.

4.4 4. Co to jest niepełnosprawność intelektualna?

Wytłumacz, co to jest niepełnosprawność intelektualna.

Ważne, by uczestnicy zrozumieli, dla kogo będą przygotowywać materiały dostępne.

4.5 5. Dlaczego programy edukacji ustawicznej są tak ważne dla osób z niepełnosprawnością intelektualną?

Dla osób z niepełnosprawnością intelektualną edukacja ustawiczna to nie tylko uczenie się nowych umiejętności lub szkolenia zawodowe.

Chodzi o to, aby te osoby były włączone do społeczeństwa.

Chodzi o to, aby te osoby potrafiły się zaprezentować i kontrolować swoje życie zarówno teraz, jak i w przyszłości.

Dlatego edukacja dorosłych jest szczególnie ważna dla grupy uczących się dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną.

Edukacja dorosłych jest ważna dla dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną także dlatego, że muszą szkolić się częściej niż inni.

6. Opracowanie dostępnych programów edukacji ustawicznej: opracowywanie informacji łatwych do czytania

a. Ogólny kontekst informacji łatwych do czytania

Wyłumacz uczestnikom, że od wielu lat walczymy o to, aby otrzymywać informacje dostępne.

Wyłumacz, że wiele stowarzyszeń pracuje na materiałach opracowanych w tekście łatwym do czytania.

Wyłumacz, jak ważne jest dla stowarzyszeń, aby miały rzeczników informacji dostępnej dla wszystkich.

b. Dlaczego ważne jest, aby w dzisiejszym świecie osoby z niepełnosprawnością intelektualną miały dostęp do informacji łatwych do czytania i zrozumienia

Wyłumacz uczestnikom, jak to jest ważne:

- Podając przykłady z życia codziennego, pokazujące jak informacja w tekście łatwym do czytania jest pożyteczna.
- Tłumacząc im po raz kolejny, że osoby z niepełnosprawnością intelektualną mają specyficzne potrzeby i dlatego ważne jest, aby materiały dla nich były odpowiednie do tych potrzeb.
- Starając się zwrócić uwagę uczestników na fakt, że jest to zapisane w prawie.

Powołaj się na artykuły 9 i 24 Konwencji ONZ o prawach osób z niepełnosprawnością.

- Przekonując ich, że „jest to dobre dla wszystkich i nie krzywdzi nikogo”.

Powinni zrozumieć, że informacja dostępna jest prawem, o które walczy wiele osób w całej Europie.

4.6

Rady:

1. Potrzebujecie dobrych informacji, aby móc cokolwiek zrobić.
2. Aby udowodnić to uczestnikom, ustaw ich plecami do siebie i poproś jedną osobę o opisanie prostego rysunku, a drugą o narysowanie tego na kartce papieru.

c. Co rozumiemy przez „informacje łatwe do czytania”?

Możesz pokazać uczestnikom kilka przykładów tekstów łatwych do czytania.

Możesz też pokazać kilka przykładów tekstów, które nie są łatwe do czytania.

Na koniec zapytaj uczestników, co sprawia, że jeden tekst jest łatwiejszy niż inny.

Rady:

1. Warto, by uczestnicy mogli zabrać teksty do domu.
2. Będą mogli sobie przypominać, jak powinien wyglądać tekst łatwy do czytania.

d. Jak tworzyć informacje łatwe do czytania i zrozumienia?

Pokaż uczestnikom poradnik „Informacja dla wszystkich. Europejskie standardy przygotowania tekstu łatwego do czytania i zrozumienia”.

W zależności od czasu trwania szkolenia, przedstaw bardziej szczegółowo kilka podstawowych zasad zawartych w tej publikacji.

e. Jak sprawdzić, czy opracowane informacje są łatwe do czytania i zrozumienia?

Pokaż uczestnikom poradnik „Nie piszcie nic dla nas bez nas! Angażowanie osób z niepełnosprawnością intelektualną w opracowywanie tekstów łatwych do czytania”.

Powiedz uczestnikom, że bardzo ważne jest, aby opracowane teksty dać do sprawdzenia osobom z niepełnosprawnością intelektualną.

Daj uczestnikom nazwiska i kontakty do kilku takich osób lub organizacji, które mogłyby tę pracę wykonać.

4.7 7. Ćwiczenia praktyczne

Jeśli masz czas, możesz poprosić uczestników o zrobienie kilku ćwiczeń.

Na przykład takiego zabawnego ćwiczenia:
poproś, aby możliwie najprostszym językiem opowiedzieli,
jak się robi kawę.

Potem porównaj ich wypowiedzi.

Innym dobrym ćwiczeniem jest praca z materiałami,
które doskonale znają.

Osoby pracujące w obszarze edukacji ustawicznej mogłyby
na przykład przedstawić jeden z lubianych przez nich tematów
w tekście łatwym do czytania i zrozumienia.

8. Jak na co dzień posługiwać się tekstem łatwym do czytania?

Specjaliści zajmujący się edukacją ustawiczną są na ogół doświadczonymi nauczycielami, posiadającymi dużo materiałów pedagogicznych.

Warto byłoby sprawdzić, co po zakończeniu tego szkolenia zmieni się w szkoleniach, które prowadzą na co dzień.

Zaproponuj im, by materiały, które już posiadają, powoli zaczęli przerabiać na łatwe do czytania.

Pomóż im znaleźć najważniejsze informacje we współpracy z przeszkolonymi osobami z niepełnosprawnością.

Zachęć ich do pisania w przyszłości nowych materiałów od razu w tekście łatwym do czytania!

4.9

9. Co zrobić, aby Twoja prezentacja była dostępna?

Pokaż uczestnikom poradnik „Proste nauczanie. Wskazówki dla osób zajmujących się edukacją ustawiczną do zwiększania dostępności prowadzonych szkoleń”.

4.10

10. Specyficzne standardy tworzenia informacji elektronicznych łatwych do czytania i zrozumienia

Pokaż uczestnikom, jak ważne jest wykorzystywanie w prezentacjach narzędzi audio i wideo.

11. Źródła

Mając na uwadze przyszłą pracę uczestników Twoich szkoleń, dobrze byłoby przekazać im nazwy i dane teleadresowe organizacji oraz kontakty do osób, które mogą im pomóc.

Przełącz im również, w miarę możliwości, takie narzędzia techniczne, jak:

- programy komputerowe do pisania tekstów łatwych do czytania,
- bazy danych z obrazkami,
- adresy stron internetowych z bezpłatnymi lub odpłatnymi symbolami i obrazkami.

12. Ewaluacja

Warto, by prowadzący szkolenie wiedział, co słuchacze myślą o szkoleniu, w którym uczestniczyli.

Pomoże to w przyszłości je poprawić.

Opracuj prostą ankietę w tekście łatwym do czytania z kilkoma pytaniami sprawdzającymi, czego słuchacze nauczyli się podczas szkolenia.

Zostaw trochę czasu pod koniec szkolenia na wypełnienie ankiety.

Inclusion Europe

Europejskie Zrzeszenie Stowarzyszeń Osób
z Niepełnosprawnością Intelktualną i ich Rodzin

Inclusion Europe jest nienastawioną na zysk organizacją walczącą o prawa osób z niepełnosprawnością intelektualną i ich rodzin w całej Europie.

Szacunek, Solidarność oraz **Integracja** są fundamentalnymi wartościami, które podzielają wszyscy członkowie tego światowego ruchu osób niepełnosprawnych intelektualnie, ich rodzin oraz osób działających na ich rzecz.

Osoby niepełnosprawne intelektualnie są obywatelami swoich krajów. Mają one takie samo prawo, jak wszyscy inni, do uczestniczenia w życiu społecznym, niezależnie od tego, jaki jest stopień ich niepełnosprawności. Nie proszą one o specjalne względy, lecz tylko o respektowanie ich praw.

Osoby niepełnosprawne intelektualnie posiadają wiele uzdolnień i umiejętności. Mają także pewne specyficzne potrzeby. Potrzebują zróżnicowanych usług wspierających.

Działalność Inclusion Europe

Inclusion Europe koordynuje działania w wielu krajach europejskich, takie jak konferencje, grupy robocze czy spotkania umożliwiające wymianę opinii, reaguje na europejskie propozycje polityczne oraz dostarcza informacji o potrzebach osób z niepełnosprawnością intelektualną. Doradza ona także Komisji Europejskiej i członkom Parlamentu Europejskiego w kwestiach związanych z niepełnosprawnością.

Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym jest członkiem Inclusion Europe.

Inclusion Europe to organizacja, która opracowała ten poradnik.

Pracowało nad nim także 9 innych stowarzyszeń:

ENABLE ACE	Scotland; e-mail: enable@enable.org.uk ; www.enable.org.uk
Me Itse ry	Finland; e-mail: me.itse@kvtl.fi ; www.kvtl.fi/sivu/me_itse_ry
UNAPEI	France; e-mail: public@unapei.org ; www.unapei.org
Nous Aussi	France; e-mail: nous-aussi@unapei.org ; www.nousaussi.org
Inclusion Ireland	Ireland; e-mail: info@inclusionireland.ie ; www.inclusionireland.ie
Büro Leichte Sprache Lebenshilfe Bremen	Germany; e-mail: leichte-sprache@lebenshilfe-bremen.de ; www.lebenshilfe-bremen.de
FENACERCI	Portugal; e-mail: fenacerci@fenacerci.pt ; www.fenacerci.pt
Atempo	Austria; e-mail: capito@atempo.at ; www.atempo.at
VILTIS	Lithuania; e-mail: viltis@viltis.lt ; www.viltis.lt

Inclusion Europe

Galleries de la Toison d'Or - 29 Chaussée d'Ixelles #393/32 - B-1050 Brussels - Belgium

Tel.: +32-2-502 28 15, Fax: +32-2-502 80 10

secretariat@inclusion-europe.org - www.inclusion-europe.org

Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym

jest organizacją pożytku publicznego

MISJĄ PSOUU jest:

- dbanie o godność ludzką i szczęście osób z niepełnosprawnością intelektualną, ich równoprawne miejsce w rodzinie i w społeczeństwie,
- wspieranie rodzin osób z niepełnosprawnością intelektualną we wszystkich obszarach życia i sytuacjach, a także w ich gotowości niesienia pomocy innym.

CELEM PSOUU jest działanie na rzecz wyrównywania szans osób z niepełnosprawnością intelektualną, tworzenia warunków przestrzegania wobec nich praw człowieka, prowadzenia ich ku aktywnemu uczestnictwu w życiu społecznym oraz wspieranie ich rodzin.

STATYSTYKA:

- 124 Koła terenowe
- 12.150 członków (rodzice, osoby z niepełnosprawnością intelektualną, przyjaciele)
- 415 placówek i form wsparcia dla blisko 25 tysięcy dzieci i dorosłych

PSOUU prowadzi:

- placówki i projekty z zakresu rehabilitacji, terapii, edukacji, w tym ustawicznej, aktywizacji zawodowej oraz opiekuńcze,
- wspomaganie self-adwokatów, rzeczników własnych praw, w tym pomoc w tworzeniu Regionalnych Organizacji Self-Adwokatów (ROSA),
- chronione i wspomagane mieszkania grupowe,
- organizację spędzania wolnego czasu (m.in. kluby, zespoły artystyczne, sportowe, turystyczne),
- indywidualne wspieranie w niezależnym życiu,
- wspieranie i pomoc rodzinom,
- działalność wydawniczą, m.in. wydaje kwartalnik „Społeczeństwo dla Wszystkich”.

PSOUU współpracuje z instytucjami i organizacjami:

- w tworzeniu nowego prawa,
- w dążeniu do zmiany wizerunku osoby z niepełnosprawnością intelektualną i postaw społecznych,
- w rozwijaniu więzi społecznych, ułatwiających umacnianie się społeczeństwa dla wszystkich, czyli włączanie osób z niepełnosprawnością intelektualną,
- w popularyzowaniu wyników badań naukowych i doświadczeń innych krajów,
- w kształceniu profesjonalnych kadr,
- w umacnianiu organizacji pozarządowych.